

Oostakker

Schone schijn in het dorp der mirakelen

7 november 2010

Wat zei ik in verband met de miezerige regen bij de wandeling een week geleden in Wetteren? Het moet niet gekker worden? Tja, daar hadden de weergoden dan een andere opvatting over. Bij het ontwaken bleek namelijk achter het even terzijde geschoven gordijn een matglas te liggen. Een dicht mozaïek van regendruppels die het zicht op onze achtertuin wat onduidelijk maakte. Ik kon echter nog net zien dat de nog resterende bladeren aan de bomen en struiken allemaal dikke waterparels lekten die in het natriumlicht van de straatverlichting onnatuurlijk glansden. En de regenwaterafvoer deed gorgelend zijn werk. Wat vraagt het dan om, zonder dat iemand de nijper op de staart gezet krijgt, uit pure vrije wil, zich toch aan een dergelijk hondenweer bloot te stellen? Een zekere vorm van krankzinnigheid? Is het koppigheid? Of gewoon toegepaste stupiditeit? Ik laat het oordeel aan jullie over. Feit is dat ik, ondanks al deze negatieve tekens, nog aangedikt met een weerbericht dat het had over „erge regenval in de morgen“, toch naar Oostakker ben getogen. Daar lag het natte traject van 40 kilometer lang van de 35^e Mars Leger-Natie om belangstelling te smeken. Ik dacht wel goed genoeg gewapend te zijn tegen de elementen met een Goretex jas, een trekkingbroek en een telescopisch regenscherm. Dat laatste is zo klein dat het in een zak van het eerder genoemde jasje past en dat zich met een knopdruk via een paar tussenstadia tot zijn volle uitgebreidheid als paddenstoel ontplooit.

Geef acht!

Het heet dat deze wandeltocht reeds algemene bekendheid geniet in de omgeving van Gent. Er zijn betere adelbrieven denkbaar, maar kom... Het evenement wordt ingericht door de vzw KKRO Gent, in samenwerking met de Provinciestaf en het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen. Het wat krakende acroniem staat dan voor „Koninklijke Kring Reserveofficieren Gent“. Het leger had hier dus duidelijk een dikke vinger in de wandelpap en dat bleek al dadelijk bij mijn aankomst. Er stond een persoon met een krijgshaftige snor op de openbare weg in camouflagepak met een lichtgevende worst te zwaaien om me naar de „Privaat Parking“ te verwijzen. Waar dan weer een ander iemand zich ophield die voorzien was van een nog weliger gewas onder de neus en eveneens van een langwerpige, rode lichtbron. Om mij het plaatsje aan te wijzen waar ik het voertuig mocht achterlaten. Het bleek dat mijn manoeuvre hem niet welgevallen was want door het open raampje hoorde ik hem de naam van de Allerhoogste zeer nadrukkelijk ijdel gebruiken. Blijkbaar bedacht hij nog net op tijd dat hij hier te doen had met een lid van het inferieure ras „de Burger“ en niet met het zo mogelijk nog verwerpelijker soort „de Rekrut“. Van deze laatste is in militaire kringen algemeen bekend dat die stevig moet toegebruld worden. Dus werd ik automatisch geklasseerd als iemand waarvan de gewrichten niet onmiddellijk in een vergrendelde positie klikken wanneer die persoon wordt blootgesteld aan slecht gearticuleerde oerkreten. Derhalve naderde hij mijn voertuig met een „Meniërrh...“ (meneer). Waarbij het leek alsof hij dat woord in massief eikenhout moest uitbijten. Gevolgd door de zinsnede: „Keundeu somtaads tusschen de laane zeite?“ In mensentaal: „Is het u bijgeval mogelijk het voertuig binnen de aangegeven parkeervakken te plaatsen?“ Dat wilde ik wel maar ik kon geen „laane“ onderscheiden. Gegeven het schaarse licht en de regenval. Maar zelfs later, bij klaarlichte dag waren die lijnen voor mij niets meer dan een spookachtige verschijning. Hoe dan ook, nog terwijl ik tegen beter weten in al bezig was mijn

autootje wat heen en weer te rijden, spoedde hij zich al naar de volgende die zinnens was buiten zijn grotendeels denkbeeldige "laane" te kleuren. Pardon: te parkeren.

O, wat worden wij versnaperd

Het bleek dat ik was aanbeland bij de Campus „De Brug“ van het EDUGO in, jawel, Oostakker. Ik moet bekennen dat ik er nog nooit van gehoord had, van die onderwijsinstelling. Want dat laatste bleek het wel te zijn. Het internet zegt: „*Onze school is een authentieke eerstegraadsschool. Wij bieden onderwijs aan voor alle meisjes en jongens die de lagere school verlaten.*

Op campus De Brug wordt enkel de eerste graad onderwezen. Daarom kunnen wij ons speciaal naar deze leeftijdsgroep richten.

Onze school is 'authentiek' omdat wij een heel specifiek opvoedingsproject nastreven voor deze jongeren.

Na onze eerstegraadsschool kunnen leerlingen verder studeren bijv. aan één van onze bovenbouwscholen.“

We zijn weer op de hoogte. Duidelijk ook dat men daar actief aan klantenbinding doet. Van onderwijsactiviteiten was er op deze voorlaatste dag van de herfstvakantie uiteraard geen sprake. De school werd nu uitgemaakt door, alweer, een stelletje in camouflagetextiel gestoken individuen. Er was bepaald dat leden van een officiële wandelclub en militairen in uniform minder moesten neertellen dan de verhoogde inschrijvingsprijs van 2 Euro. Wegens de inbegrepen „versnapering“. Misschien stond de besnorde parkeerwachter in geheime, rechtstreekse verbinding met zijn droge soortgenoten om te melden hoe erg ik me misdragen had. Of mijn gezicht kwam ergens voor op een poster met te mijden subjecten. In elk geval kreeg ik niets te versnaperen bij mijn inschrijving. Het bleek achteraf te gaan over drinkyoghurt van Campina. De volle 75 centiliter nogal wel! Misschien nog een geluk dat die traktatie me bespaard werd want mijn laatste ervaring met dat soort voedingswaar bracht een aantal omwentelingen te weeg in mijn persoonlijke nederlanden. En op een herhaling daarvan zat ik niet te wachten. Maar kom, ik moet toch wat hebben om over te mekkeren. Dus: Schande! Ik werd gediscrimineerd! Overigens, voor alle duidelijkheid: de drinkyoghurt uit het voorgaande was van een heel ander merk.

De oostelijke akkers

Ooit bracht een schoolreisje op weg naar zee ons langs Oostakker en zijn basiliek. Jawel, er staat daar een heuse basiliek waarvan de twee spitse torens van ver reeds te zien zijn. We zouden destijds mordicus worden ondergedompeld in het katholieke gedachtegoed voordat we ons naar oorden zo wuft als de Belgische kust mochten begeven. Zodoende werd ons ook door een begeesterde meester een deel van het verhaal verteld dat met deze wondere plek verbonden is. Want wonderen zijn er daar inderdaad geschied. Althans toch eentje. Voor de rest zal het grootste wonder wellicht wel gelegen zijn in de financiële opbrengst van het bedevaartsoord.

Er was eens een adellijke vrouw: Markiezin de Courtebourne-de Nédonchel. Op het kasteel Slotendries, waar ze resideerde, liet zij in 1873 in haar tuin een grot ter ere van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes bouwen. Nadat deze grot was ingezegend vroegen omwonenden en bewoners van het Gentse om de plaats te mogen bezoeken om er te komen bidden. Vrij spoedig daarna werd Pieter De Rudder aan de Lourdesgrot op miraculeuze wijze genezen van een erg lelijke open beenbreuk. Dat is het natuurlijk wat een beetje bedevaartsoord nodig heeft: enig goddelijk ingrijpen. Ook hier ontstond door die genezing een grote toeloop van de gelovigen. Om al de bedevaarders op te vangen bouwde men in 1875 een kerk in neo-gotische stijl. Ze werd in 1877 ingezegend. Bij het 50-jarig bestaan van het bedevaartsoord werd de kerk verheven tot basiliek. Het heiligdom is vanzelfsprekend gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw Onbevleete Ontvangenis. Dat was de naam waarmee de Heilige Maagd Maria zich op 25 maart 1858 bekend maakte aan Bernadette Soubirous in het Franse Lourdes .

Overigens is Oostakker, heel prozaïsch, een dorp in Oost-Vlaanderen en een deelgemeente van de provinciehoofdstad Gent. Oostakker ligt iets ten noordoosten van het stadscentrum, dicht bij het Gentse havengebied. Behalve de basiliek is er ook nog de Sint-Amanduskerk te vinden.

In de middeleeuwen was Oostakker eigendom van de Sint-Baafsabdij. De plaatsnaam werd in de 11^e eeuw voor het eerst vermeld als de "oostelijke akkers" van die abdij. Ooit maakten ook de huidige wijk Meulestede en de gemeente Sint-Amandsberg deel uit van de parochie Oostakker.

Op het grondgebied van de heerlijkheid Oostakker werden in de middeleeuwen meerdere abdijhoeven en nederzettingen gebouwd. De meierij van Sloten bleef tot in de 12^e eeuw het centrum van deze heerlijkheid. „Slote“ duidt op een oude Merovingische site. De naam is nog terug te vinden in de huidige straatnaam „Slotendries“. De dorpskern zoals die er nu ligt ontwikkelde zich noordelijker als een driessite. Al in de 14^e eeuw stond in Oostakker een kapel die gewijd was aan Sint Laurentius. In 1578 werd de kapel een parochiekerk en in de 17^e eeuw werd die vervangen door de huidige Sint-Amanduskerk.

Illegale grensoverschrijding

Het regende nog steeds toen ik me op weg begaf. Maar mijn transportabele afdakje hield me redelijk droog. Wel maakte dat het hanteren van het fototoestel wat minder handig maar er kwamen nu tenminste geen druppels op het lensje terecht. Iets wat anders om ondoorgrondelijke redenen steeds gebeurt bij regenval. Doordat er maar weinig wind stond was het niet altijd nodig om met de stand van de paraplu te experimenteren en kon ik me redelijk goed concentreren op het vinden van de juiste weg. Dat was ook wel nodig want de parcoursbouwers hadden het bestaan om de bewegwijzering systematisch slecht uit te voeren. Maar dan in de betekenis van slecht met een systeem! Kijk, wanneer op die uitgepijld wandelingen een dwarsstraat opduikt en men moet links noch rechts maar rechtdoor, dan is het de regel om dat even voor het kruispunt aan te geven met een pijl die duidelijk maakt dat de weg gewoon rechtdoor moet gevolgd worden. Waarschijnlijk liggen bij het leger de hersenen in een andere kronkel of men hanteert het daar universeel geldende principe: „zoek het zelf uit“. In het plaatselijke jargon: „trek je plan“. Nu is een plantrekker net zo goed iemand die zich uit de slag weet te trekken als een simulant, een profiteur of een luierik. Maar goed, waar het in deze context op aankomt is dat de pijltjes op deze wandeling dikwijls vijftig tot honderd meter voorbij de kruising moesten gezocht worden. Waarbij hetzelfde pijltje dan nog eens dienst deed om het kruispunt dat daarop volgde te signaleren! Men diende dus steeds de blik op verre afstanden te richten of goed te onthouden of er tevoren een pijltje hing, ten einde op het rechte pad te blijven. Eens men het „systeem“ doorhad, lukte dat ook nog. Of was dat het zoveelste wonder dat te Oostakker geschiedde? Alleen in de aanvangsfase van de wandeling zorgde dat bij mij voor enige gerede twijfel. Vertrouwenswekkend was het echter niet. Het zou niet de eerste keer geweest zijn dat een legeronderdeel compleet het spoor bijster was wegens slechte bewegwijzering. Of wegens gefourneerd met de verkeerde stafkaarten. Uit eigen ervaring sprekend herinner ik me dat we op een avond zonder maan noch sterren in een gesloten vrachtwagen werden geladen om ergens „gedropt“ te worden. Van waar we dan met een stafkaart maar zonder verlichting onze weg moesten vinden naar een punt waarvan men ons de coördinaten had opgegeven. De officier die mij en mijn compagnon ergens in de velden op de kruising van twee veldwegen achterliet, kon blijkbaar geen kaart lezen. Of hij had ze ondersteboven „gelezen“. Bij de stiekem meegesmokkelde lucifers als uiterst onhandige verlichting konden we maar niet vinden waar we ergens waren. De regel was bovendien dat we geen hoofdwegen mochten gebruiken want daar patrouilleerden voortdurend jeeps en wanneer je gesnapt werd, kon het gebeuren dat je een eind werd teruggevoerd. In arren moede na veel ronddwalen en de wanhoop nabij zochten we toch maar een grote weg, of wat daar moest voor doorgaan, om tenminste ergens een wegwijzer te vinden die ons op het goede spoor kon brengen. Wat ook lukte. Al leken me die wegwijzers wel wat raar.

Maar kom, we waren in het Walenland en daar wist je maar nooit wat die lui bekokstoofd hadden. Van patrouillerende jeeps hadden we ook merkwaardig weinig last. Tot op een bepaald punt. Het was ondertussen al bijzonder laat geworden. Wel wisten we met succes ons aan de speurende ogen van de jeepbevolking te onttrekken. Alleen... op een rechte weg liepen we wel als konijnen in het plotselinge licht van een daar geniepig geparkeerde jeep! In plaats van met meesmuilende opmerkingen werden we echter met opluchting begroet. Men was ons namelijk kwijt geweest en er was intussen een uitgebreide zoekactie op touw gezet. De laatste kilometers van onze lijdensweg mochten we met de jeep meerijden. Naar het eindpunt waar we de officier met afgekloven vingernagels aantroffen. Later is gebleken dat wij over de Franse grens waren gedropt! Geen wonder dat we op onze stafkaart niets terugvonden. Maar onbewust en ongeweten hadden we in een zeer precarie situatie kunnen verzeilen. Indien we een patrouille van de Franse Gendarmes in de armen waren gelopen, bijvoorbeeld. Wij waren immers militairen, in uniform en gewapend bovendien. Al was dat schiettuig niet voorzien van enige ammunitie. Het had er voor ons wel heel donkerbruin kunnen uitzien. Dus, om maar te zeggen dat mijn vertrouwen in het wijzen van de goede weg in verband met militairen niet echt hoog is in te schalen.

De bloemetjes buitengezet

Aan de overkant van de drukke Antwerpse Steenweg trof ik een straatnaam die me direct opviel: de Hyacinth Lippensstraat. Wie denkt er bij de voornaam Hyacinth niet aan het onsterfelijke feuilleton van de BBC Keeping Up Appearances? Of Schone Schijn zoals het in het Nederlands werd vertaald. Daarin worden de komische belevenissen verteld van, de eigenlijk onuitstaanbaar snobistische, Hyacinth Bucket („Bouquet“) en haar man, de pantoffelheld Richard. Hoewel ze in een simpele woning in een simpele wijk wonen, doet Hyacinth zeer haar best om zich voor te doen als dame uit de betere (of zelfs de hogere) kringen. Dit lukt niet altijd of ze doet het zo zeer overdreven dat het onweerstaanbaar komisch is. Zo gaat ze prat op haar dineetjes bij kaarslicht, haar dure servies en ze wil alleen melk van de beste koeien. De stoïcijnse Richard zit behoorlijk onder de plak bij Hyacinth en moet regelmatig rare bochten nemen om haar tevreden te houden. Tot zo ver de fictie. Het lijkt me echter dat de Hyacinth van de Oostakkerse straatnaam niet de schijn had moeten ophouden tot de betere kringen te behoren want „Lippens“ is hier te lande sowieso verbonden met groot geld. En met vermeende rare sprongen om dat geld te verwerven, respectievelijk te behouden. Maar wat blijkt? Deze Hyacinth Lippens is geen dame! Al zal hij (ja-

La Taupinière, de Molshoop...

wel) er qua klederdracht eventueel wel wat als zodanig hebben uitgezien. De man was namelijk pastoor! De parochie Oude Baarel, waar ik me bevond, werd opgericht bij koninklijk besluit van 17 oktober 1928 en Hyacinth Lippens moest er als eerste pastoor compleet van nul beginnen. De kerk en de pastorie werden eerst gebouwd. Later kwamen het parochiaal centrum (1936) en de jongensschool in 1938. Lang is Eerwaarde Heer Lippens daar niet gebleven. Hooguit een drietal jaren. En daarna kon een ander de „nul“ van hem overnemen.

In dezelfde omgeving ging ik voorbij aan wat ik vooreerst ver-

sleet voor een kasteeltje. Het blijkt dat die woonst wil aangesproken worden met „villa“. Het zag er daar zeer gesloten uit en waarschijnlijk wordt het pand niet meer bewoond. Het draagt dan ook de tot bescheidenheid manende naam „La Taupinière“ (de Molshoop). Het Sanskriet van de architect volgend moet ik hier blijkbaar spreken over: *„een pittoreske villa daterend uit het begin van de 20e eeuw met een Art Nouveau-inslag. Het is een zogenaamd dubbelhuis van drie traveeën en in twee bouwlagen onder een mansardedak. Rode baksteenbouw met verwerking van natuursteen en van witte geglazuurde baksteen, gebruikt in decoratieve horizontale banden en ter markering van hoeken en booglijsten“*. Ik bespaar jullie de rest want het gaat nog wel even door. Over de eigenaar(s) of de oorspronkelijke opdrachtgevers van dit bouwwerk heb ik niets kunnen vinden. Niet veel verder viel het me opeens op dat de druppels niet meer op mijn paraplu tikten! Later begon zowaar zelfs de zon nog te schijnen!

Down memory lane

Wie het zou wagen om vol te houden dat de omgeving van Gent een interessant wandelgebied is, is ofwel gestraft met een merkwaardige smaak, ofwel is dringend een bezoek aan de oogarts gewenst. De nabijheid van een grote stad, een groot industriegebied, een haven, een drukke ringweg en druk spoorwegverkeer verhinderen dat het hier echt aange-naam wandelen is. Bovendien vind je hier opvallend veel kaarsrechte straten, dreven en paden die de wandelbelevens ook al niet erg stofferen. Het bleek op deze wandeling alweer. Nochtans riepen sommige plaatsen bij mij wel herinneringen op. Merkwaardig genoeg. Zo kwam ik, bij één van de oversteken die we over de spoorlijn van Gent naar Antwerpen moesten maken, op een plaats terecht die ik me meende te herinneren. Een onbe-waakte overweg. Ik kan me natuurlijk vergissen in de precieze plaats want het is al vele ja-ren geleden dat ik dagelijks langs deze spoorweg naar Gent en terug reed. Op een mor-gen met een dichte mist remde de trein totaal onverwacht en zeer abrupt af. Degenen die in de rijrichting zaten schoven een eind naar voor en moesten zich ijlings ergens aan vast-grijpen om niet op de grond terecht te komen. Hier en daar viel er wat uit de bagagerek-ken. Er vloei-de geen bloed in de wagons maar wel koffie. Afkomstig van gebroken thermoskannen. Het bleek dat de trein een vrachtwagen die net over de sporen reed had getroffen. Dat wisten we echter nog niet op het moment dat het gebeurde. Eerst later toen we de trein moesten evacueren en ons te voet langs het spoor moesten begeven naar de dichtstbijzijnde woonkern, toen zagen we hier en daar brokstukken liggen in de velden. Uit-gespreid over een flinke afstand. Ik heb later in de krant gelezen dat de chauffeur, misleid door de dichte mist, op het verkeerde moment op de verkeerde plaats was. Hij werd zwaar gewond afgevoerd en heeft de klap niet overleefd.

Ik kwam ook in de Haanhoutstraat terecht. Vanaf de gemeentegrens met Destelbergen wordt dat opeens het archaische „Haenhoutstraat“. Maar daar heeft nog een school-vriendje gewoond waar ik een paar maal op bezoek ben geweest. Na de school liepen onze paden zo ver uiteen dat we elkaar volkomen uit het oog zijn verloren. Wel heeft hij nog eens contact gezocht met mijn ouders maar toen was ik daar al de deur uit. En een adres of andere gegevens heeft hij niet achtergelaten.

Er was nog iets anders wat mijn herinneringen deed opborrelen. Gelegen aan die zelfde Haenhoutstraat is namelijk nog een merkwaardig groot huis te zien. Het is een voormalig buitenverblijf dat „Les Chaumes“ is gedoopt. En inderdaad, naar de naam van het huis moet niet geraden worden. Om twee redenen: het is werkelijk gedekt met riet (chaume) en de naam staat aan de ronde kant van het grote dak in reliëf in het riet uitgewerkt! Het is verder gebouwd in bak- en natuursteen. Al met al is het een landhuis met bijgebouwen in een fraai aangelegde tuin. Het werd omstreeks 1925 gebouwd in opdracht van de industrieel Steenhaut uit Gent. Volgens een eigen ontwerp van die man, schijnt het. Achterin staat een L-vormige woning met bouwkenmerken die ontleend zijn aan de Engelse landhuisar-chitectuur. De afwerking is verzorgd en er zijn verschillende metselverbanden gebruikt. Het huis is ook voorzien van decoratief houtsnijwerk aan de overhangende delen van de

houten achtergevel en op de windborden. Het geheel vertoont de kenmerken van hoe men zich vroeger een landhuis voorstelde: een neerhof, een wagenhuis, stallen, een perso-neelswoning en een opvallende duiventoren. Nabij de straat ligt een vijver met rotspartijen en een tuinpaviljoen op een eiland. Vooraan, bij de straat, is er een portiek te vinden met een heuse klok die zo uitnodigt om „belleketrek“ te doen. In het hek staat het jaartal 1960.

Les Chaumes

Das Militär

Langs een onverharde weg, iets wat op deze wandeling eerder zeldzaam was, en een bouwvallig maar nog bewoond huis, een eind langs de spoorweg en voorbij een hoeve waarvan één van de gevels heftig werd gestut om niet om te kukelen, ging het op de eerste rust- en controlepost aan. Dat was trouwens ook de tweede op deze tocht want van hieruit vertrok een lusje dat vooral bedoeld was om de beloofde veertig kilometer vol te maken. De rustpost was gevestigd in het militaire kwartier van Beervelde. Het ligt weliswaar in Destelbergen maar kom, welke neetoor stoort zich daar nu aan. We werden zeer welkom geheten door een openstaand hek waaraan een bord hing om ons te vertellen dat we hier beter konden wegblijven omdat er met honden werd gepatrouilleerd. Vlak achter het hek stond inderdaad een hondenhok maar het zag er naar uit dat het al sinds lang niet meer bewoond was geweest. Overigens groeide voor het hek ook onkruid uit het voetpad. Ook al een teken dat er hier blijkbaar geen al te intensief verkeer meer te noteren viel. En inderdaad, de tekenen bedrogen niet: het is zo dat het kwartier al in mei 2011 definitief wordt gesloten.

Kijk, voor wie van het militaire jargon wat kan maken, het zou zo moeten zijn dat: „*De Elementen voor Medische Interventie 1 in Destelbergen zal de medische steun 2de echelon verzorgen ten voordele van de 1ste Gemechaniseerde Brigade (1 Mec Bde) in Leopolds-*

Welkom!

burg.“ Wat mij betreft kan het vrijwel net zo goed in het Latijn gesteld zijn... Ik meen te begrijpen dat hier een medische eenheid zijn thuisbasis heeft of had. Na nogal wat omzwervingen door Duitsland en België zijn ze hier terechtgekomen. Tenminste toch volgens een ander stuk tekst ter zake dat ik kon vinden: „Vanaf 1 mei 1995 is de eenheid volledig gekazerneerd in het Kwartier Beervelde in Destelbergen. Tegelijkertijd werd het oude materiaal afgevoerd en werd er voor meer dan 100 ton nieuw medisch materiaal geleverd tijdens de maanden februari en maart 1995. Daarnaast werd ook een groot aantal nieuw niet-medisch materiaal aangeschaft.

Dit alles gekoppeld aan intensieve training leidde naar een volledige operationaliteit in oktober van hetzelfde jaar.

Bij de herstructurering van Defensie in 2002 werd een nieuwe eenheid opgericht, nl. de Elementen voor Medische Interventie (EMI). EMI 1 werd gevormd in Destelbergen, dat de tradities van het 1 HMSp overneemt. Het is een eenheid die zowel een evacuatieopdracht als de behandeling en hospitalisatie van patiënten kan verzekeren op het terrein.“

En binnenkort worden ze daar dus weggeschopt. De gemeente Destelbergen heeft wel plannen met de grote lap grond en de gebouwen die vrij komen. De gemeenteraad besliste vooruit te kijken en zo werd een Gemeentelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP) opgesteld. Daar hoort ook nog een onteigeningsplan bij voor het Kwartier Beervelde. De gemeente bevestigt hiermee geïnteresseerde partij te zijn voor het verwerven van de terreinen. Die zouden gebruikt worden om er de gemeentelijke technische diensten in onder te brengen die nu nog op een andere plaats onder dak zijn. De legerbasis beschikt over een accommodatie (garage, schrijnwerkerij, een werkplaats voor metaalbewerking) die uitstekend zou passen in wat een technische dienst zoal doet. Bovendien zijn daar ook nog een opslagruimte voor klein gevaarlijk afval (KGA) en een tankstation beschikbaar.

Ook voor de resterende 36000 m² heeft Destelbergen een andere nuttige bestemming. De gemeente heeft zich ertoe verbonden om tegen 2025 zoiets als 157 sociale huurwoningen te bouwen. Het spreekt voor zich dat er daarvoor niet al te veel plaatsen in de gemeente in aanmerking komen. Dus...

En gij nu!

Voor deze wandeling was er in een hangar een tent opgebouwd. Ook wanneer het dak van de loods zou lekken, zouden de wandelaars nog een kans maken om droog te blijven. Bovendien moest niemand met pleinvrees aldus deze wandeling links laten liggen. Een jongedame, niet in uniform maar getooid met een glimlach, deelde de controlestempeltjes uit. Dat was dit keer een streng „C2“, volledig naar militaire traditie die het moet hebben van kort en krachtig en die niet gediend is van hartjes, beertjes, speelkaarten of lachende gezichtjes. Net zoals in de startzaal vond ik hier de wat merkwaardige slogan die de Belgische defensie tegenwoordig schijnt te hanteren en blijkens welke

de soldaten nu niet meer opgeleid worden om te vechten tot der dood maar om vechten tot vrede te manen. Dat zoiets gewapenderhand moet gebeuren staat al in de Bijbel:

„Wie zijn kind bemint, spaart de roede niet“. Of: „Wie de vrede wil moet zich voorbereiden op de oorlog“. Ach, een mens moet ergens mee zin geven aan zijn bestaan.

Rozelaar en orchidee

Vanuit het kwartier Beervelde leidde, zoals gezegd, een lus die op dat kwartier terugvoerde me langs de Haanhout- (Haenhout)straat en mijn herinneringen. Bij mijn tweede bezoek aan de vestiging van de militairen bestelde ik daar een koffie die me werd aange-reikt in een plastic wegwerpkopje dat maar voor de helft gevuld was. Ik meen te begrijpen dat er bij defensie moet bespaard worden. Zoals gewoonlijk moet de burger daar voor opdraaien.

Het Kasteel Rozelaar

Langs één van de regelrechte dreven lag het kasteel Rozelaar te wachten op mijn belangstelling. Dit domein speelde een grote rol in de geschiedenis van Lochristi. Het oorspronkelijke domein Roselaer was iets wat de Gentse Sint-Baafsabdij daar had neergezet. Het oorspronkelijk kasteel deed dienst als residentie voor de abten. Die mannen lieten zich niet onbetuigd waar het luxueuze onderkomens betrof. Dat kasteel werd meermaals gedeeltelijk vernield en uiteindelijk werd het aan het begin van de 19^e eeuw helemaal gesloopt. Op de plaats waar zich het huidige kasteel bevindt, bouwde prins-bisschop Ferdinand von Lobkowitz paardenstallen en twee oranjeriën. Ze werden later geïntegreerd in het huidige kasteel. Deze prins had daar toen een grote tuin met een dure collectie vreemde planten. In 1797 werd het kasteel openbaar verkocht. Het ging over van de families Caude en de la Croix naar de redersfamilie De Cock. Die vroegen de Gentse architect Louis Minard om het huidige kasteel in neoclassicistische stijl liet ontwerpen. Een zekere Ferdinand Vuylsteke werd er hovenier en zaakvoerder. In 1857 startte zijn zoon, Charles Vuylsteke, een commercieel tuinbouwbedrijf op de gronden van het kasteel Roselaer. Dit was het begin van wat zou uitgroeien tot een internationaal erkend en gewaardeerd sierteeltbedrijf, wat

aanstekelijk werkte, want onder zijn stimulans begonnen meerdere werknemers een eigen bedrijf. Lochristi kende in 1895 reeds 47 dergelijke bedrijven! Nog immer staat het dorp om die specifieke commerciële activiteit bekend. Charles Vuylsteke beheerste de techniek om planten te kruisen waarmee hij veel nieuwe soorten creëerde. Erkenning kreeg hij definitief in 1911 op een internationaal tuinbouwcongres te Brussel toen het hem gelukt was om drie verschillende orchideeëngeslachten met elkaar te kruisen. Deze kruising kreeg zijn naam: de Vuylstekeara.

Rond het gebouw ligt een bijzonder brede wal waardoor het kasteel op een eiland lijkt te staan.

De vos

Uit het voorgaande bleek reeds dat ik me op het grondgebied van Lochristi bevond. Het dorp ligt enkele kilometer ten noordoosten van Gent, aan de weg naar Lokeren. Het ligt daar goed, met een afrit aan de E17 en aan de R4, de ring rond Gent.

De wat eigenaardige naam komt van „Loe Sancti Christi“. Dat moet betekenen: „Lo in de Christusparochie“. Misschien was het met die naamgeving erom te doen onderscheid te maken met andere „Lo's“. Zoals met Lo-ten-Hulle (Lotenhulle). „Lo“ betekent oorspronkelijk „open plaats in een bos“.

Lochristi behoorde niet tot het Heilig Roomse Rijk, zoals de Vier Ambachten en Zeeland

De Sint-Niklaaskerk in Lochristi

bezuiden de (Ooster)Schelde, maar tot de Oudburg van Gent, een deel van het graafschap Vlaanderen en via deze tot het Franse koninkrijk.

De kerk, waar ik aan passeerde, is gewijd aan Sint Nicolaas. Vóór de kerk staat een wit beeld dat de alom bekende Vos Reinaart voorstelt. Aan de voet daarvan een wat somber ogende stijle die eer brengt aan Jozef Goossenaerts. Een zogenaamde vossenjager

Het Reinaartmonument voor de kerk in Lochristi

(iemand met een bijzondere belangstelling voor het dierenepos „Van den Vos Reynaerde“) en ijveraar voor de Vlaamse taal en cultuur.

Er is nauwelijks iets bekend over de auteur van het epos: „Willem die Madoc maeckte“. Het verhaal moet omstreeks 1260 geschreven zijn. Een vroeger werk van die auteur, waarnaar hij in de proloog van Van den Vos Reynaerde verwijst, is niet bewaard gebleven. Het is echter welhaast zeker dat Willem een Oostvlaming was die schreef voor een luisterend publiek dat goed vertrouwd was met plaatsnamen en situaties uit het Waasland en verderop naar Gent toe. Verder weten we vrijwel niets. Hetgeen geleerde filologen en enthousiaste amateurs er niet van weerhouden heeft een indrukwekkende, schier onoverzichtelijke bibliotheek over deze mysterieuze Willem bijeen te schrijven.

De tekst van het verhaal zelf biedt niet al te veel kapstokken om er een min of meer gefundeerde theorie aan op te hangen. Aan speculaties en gissingen des te meer. Er worden maar weinig

plaatsen met name genoemd maar Hijfte, een deelgemeente van Lochristi, is een van de weinige die direct als zodanig herkenbaar zijn.

Het verhaal van de vos en zijn streken is een parodie op de rechtspleging aan het grafelijk hof van Vlaanderen. Koning Nobel, de leeuw, stelt Filip van den Elzas voor, de eerste graaf van Vlaanderen, die een leeuw in zijn wapen voerde. Reinaert dist Nobel een verhaal op over een samenzwering tegen hem. De samenzweerders Bruun de beer, Isengrim de wolf, Tibeert de kater, Grimbeert de das en Reinaerts vader kwamen samen in het Waasland, vanwaar zij, onderweg naar Gent:

„Ende quamen teenen dorpe, hiet Hijfte

Tusschen Hijfte ende Ghend

Hilden si haer paerlement (= bijeenkomst)

In eene belokene nacht (= in een sombere nacht)

Daer quamen si bi sduvels cracht (= daar kwamen zij bijeen, geïnspireerd door de duivel)

Ende bi sduvels ghewelt,

Ende zwoeren daer an twoeste velt

Alle vive des coninx doot“

(uit „Van den Vos Reynaerde“, verzen 2262-2269)

De samenzweerders hielden dus een nachtelijke samenkomst tussen Hijfte en Gent. Er schijnen nog meer aanwijzingen te zijn die duiden op een verband met Gent en zijn omstreken maar daar wil ik jullie niet mee lastig vallen.

Hijfte

Na een tochtje door het centrum van Lochristi was ik inderdaad op weg naar het dorp dat met name genoemd wordt in het epos: Hijfte. Het is een klein dorp met een buiten alle proporties grote kerk. Waar druk de klokken geluid werden toen ik er naartoe onderweg was. De kerk is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw-Middelares en ze is ondertussen ruim een halve eeuw oud want in 1950 werd de eerste steen ervoor gelegd.

Ook in Hijfte was een een rust- en controlepost die tot twee keer moest aangedaan worden. Belangrijker is echter dat ook hier het verband met de sluwe vos zeer duidelijk in ere wordt gehouden. In het centrum van Hijfte, bij de oude Calvarieberg werden in 1986 een

De enorme kerk van het kleine dorpje Hijfte

De vier samenzweeiders bij de Calvarieberg in Hijfte

Reynaertbank en een arduinen gedenksteen geplaatst. In 1997 liet de Marnixkring „Bloemenland“ een Reynaertbeeld ontwerpen door architect Luc Coene. Dat leverde niet één maar twee monumenten op. Het eerste bevindt zich nabij de Oude Veldstraat en het is een plaatstalen monument met uitgesneden silhouetten. Het toont de samenzweeiders die vanuit het Waasland op weg zijn naar Hijfte. De uitgesneden vormen, de eigenlijke vijf dieren, werden in een cirkel bij elkaar gebracht en als tweede monument geplaatst op het plein nabij de Calvarieberg van Hijfte. Daar bevindt zich ook

een nieuwe Reinaertrustbank met een afbeelding van de sluwe vos en een citaat uit het verhaal.

O ja, in Hijfte wordt jaarlijks het wielerkampioenschap van België gehouden. Voor bloemisten.

Oorlog en vrede

Na een plaatselijke lus in en rond Hijfte ging het stilaan weer op het beginpunt aan. Maar waar ik niet op gerekend had was dat degenen die het traject hadden uitgetekend een ommetje hadden voorzien langs een merkwaardig en beklemmend oorlogsgedenkteken: het Executieoord Rieme-Oostakker. Het is de plaats waar tussen 19 januari 1943 en 24

augustus van het daaropvolgende jaar 66 verzetsstrijders door de Duitse bezetter werden geëxecuteerd. Ook in Ertvelde-Rieme bestond een dergelijk executieoord maar dat moest in 1998 de plaats ruimen voor het uitgraven van het Kluizendok van de Gentse haven. Hier in Oostakker wordt ook de herinnering levend gehouden aan de verzetsmensen die daar werden omgebracht. De executies werden in het geheim voltrokken en de slachtoffers werden anoniem begraven. Een aantal van de in Rieme gedode verzetsstrijders werd teruggevonden in een massagraf in Hechtel-Eksel. Door deze omstandigheden is het nog steeds onduidelijk hoeveel mensen er de dood vonden.

Eén van de heraldische leeuwen aan de entree van het executieoord Rieme-Oostakker

De entree van de plaats wordt geflankeerd door twee heraldische leeuwen die de kenspreuk „Semper Fidelis“ (eeuwig of immer trouw) torsen. Ze zijn ook afkomstig van Rieme.

Vlak voorbij de ingang staat een eenvoudig maar zeer beklemmend monument: een treinwagon waarmee honderden Belgen naar concentratiekampen in Duitsland en Polen werden gedeporteerd. De aanblik van deze rode beestenwagon met het cynische opschrift dat er acht paarden of veertig mensen konden in vervoerd worden, slaat elk gesprek dood. Er heerst op dit terrein een onwerkelijke stilte die daar evenwel zeer gepast is.

De treinwagon is authentiek en hij staat er

sedert 1998. De wagon is in 1911 geconstrueerd en hij komt uit Polen. Het is de Gentse

Een beklemmende en beklievende stille getuige van de wreedheden die mensen elkaar hebben aangedaan. 8 paarden of 40 man

professor Aubin Heyndrickx, die destijds zelf drie verschillende concentratiekampen overleefde, die deze wagon ontdekte in het Arsenaal in Gentbrugge en die van de NMBS (de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen) de toestemming kreeg om hem te la-

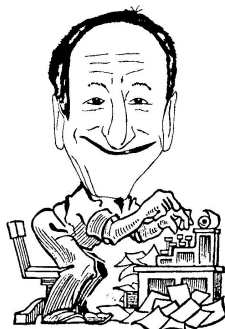
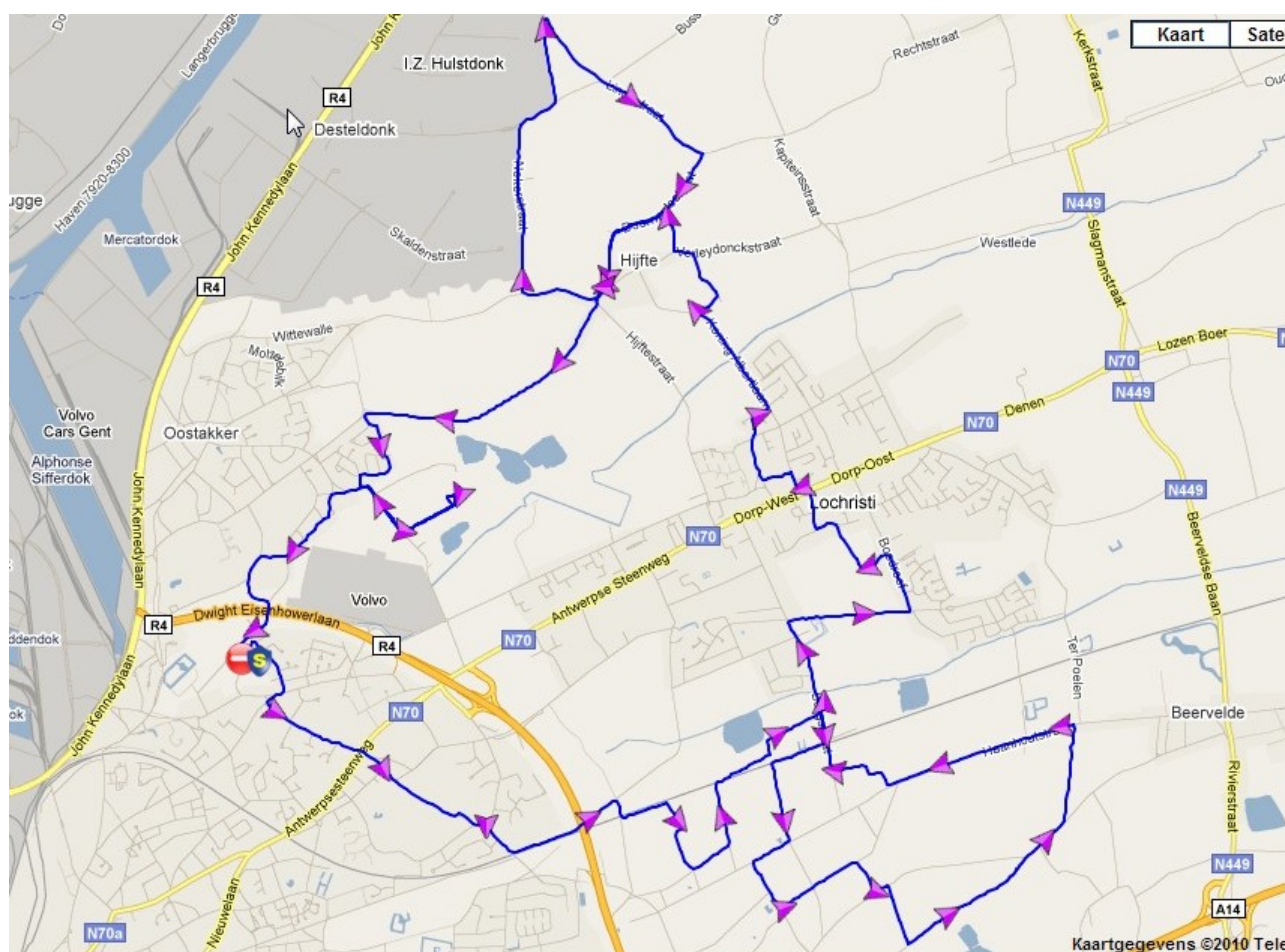
ten restaureren en naar Oostakker over te brengen.

De gedenksteen op de voorgrond werd onthuld op 9 mei 2004 en heeft als opschrift "Dora-Ellrich". Dat is de naam van een paar concentratiekampen in Duitsland. In mei 1944 werden immers 1764 Belgische gevangenen naar Buchenwald gedeporteerd. Daarvan werd de overgrote meerderheid doorverwezen naar de kampen van Dora en Ellrich. 993 hiervan zouden nooit meer terugkeren.

Voor de rijen kruisen die de naam en de plaats van herkomst van de geëxecuteerde dragen, staan kubussen met de namen van allerlei plaatsen. Hierin werd een beetje aarde ingemetseld afkomstig van de plaatsen waar allerlei gruwelen hebben plaatsgevonden.

Op het executieoord staan ook vier bronzen beelden die de geëxecuteerden uitbeelden.

De gewijde sfeer werd door de militairen vakkundig kapot geslagen doordat zich op het terrein, in een vroeger munitiedepot, een controlepost bevond die, o vreugde, ook de gelegenheid bood om een jenever van Filliers tot zich te nemen. Militairen en fijngevoeligheid, het zal wel nooit te rijmen zijn...

© 2010 Michel Christiaens